

Paragraaf 7 Financiering

Inleiding

Bij de financieringsparagraaf gaat het om de wijze waarop de gemeente benodigde geldmiddelen aantrekt en (tijdelijk) overtollige geldmiddelen wegzet. De financieringsparagraaf in de begroting en in de jaarrekening is, samen met het Financieringsstatuut, een middel voor het sturen, beheersen en controleren van de uitvoering van de financieringsfunctie én om deze transparant en inzichtelijk te maken.

Aan de bepaling van het financieringsbeleid van gemeenten is een aantal randvoorwaarden verbonden. Deze randvoorwaarden zijn vastgelegd in de Gemeentewet en de Wet financiering decentrale overheden (wet Fido). Gemeente Wageningen heeft zelf kaders en regels vastgelegd in de Financiële verordening en in een zogenaamd Financieringsstatuut.

In de Financiële verordening zijn de hoofdlijnen van de financieringsfunctie van de gemeente Wageningen opgenomen. In het Financieringsstatuut is dit verder uitgewerkt en is de beleidsmatige infrastructuur van de financieringsfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten. Het statuut maakt een objectieve en transparante verantwoording vooraf en achteraf mogelijk. Beide documenten zijn in de afgelopen jaren geactualiseerd. Het Financieringsstatuut van de gemeente Wageningen is in 2024 geactualiseerd en in november 2024 vastgesteld door het college. Het college heeft de raad hierover eind 2024 geïnformeerd via een informatienota. De Financiële verordening is in de 2e helft van 2025 geactualiseerd en aangepast aan de nieuwe wettelijke regels voor de rechtmatigheidsverantwoording in deze jaarrekening 2025.

In het geldbeheer wordt een belangrijk risico gevormd door het verstrekken van geldleningen. Daarom is dit aan strenge regels gebonden. De uitgangspunten en voorwaarden voor het uitzetten van (overtollige) geldmiddelen en garantiestellingen zijn uitgewerkt in de verordening leningverstrekking en garantieverlening (vastgesteld door de raad in januari 2021). In lijn met de wet Fido bepaalt het Financieringsstatuut dat de gemeente leningen en garanties uitsluitend mag verstrekken aan derde partijen op grond van de uitvoering van de publieke taak. In de verordening is de financieringssteun voor de publieke taak nader uitgewerkt, inclusief mogelijke weigeringsgronden.

Bij het aantrekken van geldleningen vindt op basis van het statuut een nauwkeurige afweging plaats tussen de financiële positie, de aanwezige leningenportefeuille, een recente liquiditeitsplanning en een actuele rentevisie. De looptijd van de leningen wordt afgestemd op de liquiditeitsbehoefte op (middel-)langere termijn.

Uitstaande geldleningen (ug)

Op 1 januari 2026 heeft de gemeente per beleidsprogramma de leningen uitstaan, zoals weergegeven in onderstaand overzicht.

Aanvullende toelichtingen:

- Gemeente Wageningen heeft in het verleden hypothecaire leningen verstrekt aan ambtenaren van de gemeente. Deze zijn inmiddels allemaal volledig afgelost.
- De gemeente heeft eind augustus 2025 een additionele (tweede) lening ter grootte van € 1,7 miljoen verstrekt aan BBLTHK Wageningen voor de financiering van de vernieuwing/verbouwing. Deze lening wordt in 20 jaar afgelost.
- De uitstaande leningen hebben betrekking op 2 leningen voor BBLTHK Wageningen en 2 leningen voor korfbalvereniging KV Wageningen.

Programma (x € 1.000)	Saldo per 01-01-2027	Aflossing 2027	Rente 2027
Wageningen Sociaal	3.160	159	111
Totaal	3.160	159	111

Over de uitstaande geldleningen ontvangt de gemeente een gemiddelde rente van circa 3,5% .

Het verloop van de uitstaande geldleningen in de komende jaren is als volgt:

Bedragen x € 1.000	01/01/2027	01/01/2028	01/01/2029	01/01/2030	01/01/2031
Leningen og	3.160	3.001	2.839	2.674	2.506
Rente o.b.v. saldo per 1-1	111	105	99	93	87
Gemiddelde rente	3,5%	3,5%	3,5%	3,5%	3,5%

Ontvangen geldleningen (og)

Op 1 januari 2026 heeft de gemeente de volgende langlopende leningen opgenomen:

Geldverstrekker (x € 1.000)	Hoofdsom	Startdatum	Einddatum	Looptijd in jaren	Rente %	Stand 01-01-2027	Stand 01-01-2028	Stand 01-01-2029	Stand 01-01-2030	Stand 01-01-2031
Bank Nederlandse Gemeenten	24.000	15/12/2005	01/12/2031	25	3,775 %	4.800	3.840	2.880	1.920	960
Bank Nederlandse Gemeenten	48.513	01/12/2006	01/12/2036	30	4,720 %	16.171	14.554	12.937	11.320	9.703
Bank Nederlandse Gemeenten	12.000	31/05/2022	31/05/2062	40	1,964 %	10.800	10.500	10.200	9.900	9.600
Provincie Limburg	12.000	25/05/2022	25/05/2042	20	1,954 %	9.600	9.000	8.400	7.800	7.200
Totaal	96.513					41.371	37.894	34.417	30.940	27.463

Alle opgenomen geldleningen worden lineair afgelost met jaarlijks gelijke aflossingsbedragen. Bij de huidige opgenomen geldleningen wordt jaarlijks in totaal € 3.477.000 afgelost. De gemeente kan op dit moment (in 2026) nog steeds beschikken over de middelen, die in 2022 zijn aangetrokken (in totaal € 24,0 miljoen), maar op korte termijn ontstaat een nieuwe financieringsbehoefte uit hoofde van herfinanciering van de jaarlijkse aflossingsbetalingen op bestaande leningen en voor de financiering van nieuwe investeringen. Tijdstip en omvang van een nieuwe financieringsbehoefte is met name afhankelijk van het investeringsniveau in de eerstkomende jaren. Ook de gerealiseerde rekeningresultaten in de jaarrekening spelen hierbij een rol. Een overschot in de jaarrekening heeft een positief effect op onze liquiditeitspositie, waardoor de behoefte aan nieuw kapitaal opschuift in de tijd.?

Het verloop van de huidige opgenomen geldleningen in de komende jaren is als volgt:

Bedragen x € 1.000	01/01/2027	01/01/2028	01/01/2029	01/01/2030	01/01/2031
Lening og	41.371	37.894	34.417	30.940	27.463
Rente o.b.v. saldo per 1-1	1.316	1.185	1.055	925	795
Gemiddelde rente	3,2%	3,1%	3,1%	3,0%	2,9%

In totaal is het saldo op 1-1-2026 van alle aangetrokken geldleningen € 44,8 miljoen. De gemiddelde rente van deze opgenomen geldleningen bedraagt in 2026 nog iets meer dan 3,2%, maar wordt geleidelijk lager en zakt de komende jaren beneden de 3,0% als gevolg van aflossingen van oude, dure leningen met een relatief hoge rente. In het geval we nieuwe geldleningen moeten aantrekken voor de financiering van nieuwe investeringen, verandert het gemiddelde rentepercentage van de opgenomen geldleningen.

Voor de erfpachtcontracten die in 2026 en 2027 worden aangegaan of worden verlengd zal in de basis een gemiddeld rentepercentage van 3,7% worden gehanteerd. Dit is inclusief een opslag van

0,5% voor debiteurenrisico/administratiekosten (Financiële Verordening gemeente Wageningen, artikel 12 lid 4).

Renteontwikkeling en rentevisie

In de periode van juni 2024 tot en met juni 2025 heeft de Europese Centrale Bank (ECB) de Europese rente acht keer verlaagd met 0,25%, met als doel de economische groei in Europa te stimuleren. De ECB was in staat tot de renteverlagingen, omdat de hoge Europese inflatie in redelijke mate beteugeld was en op het gewenste niveau van gemiddeld 2,0% is teruggebracht. Met de lagere rente wil de ECB de kwakkelende economie van het eurogebied ondersteunen. Vanaf juli 2025 is de Europese bancaire rente stabiel gebleven op een niveau van 2,0% en heeft de ECB telkens besloten, de Europese bancaire rente ongewijzigd te laten, en niet verder te verlagen.

Als gevolg van het oplopen van de Europese inflatie vanaf het begin van 2026 (mede veroorzaakt door de hogere prijzen van olie, gas en brandstoffen) heeft de Europese Centrale Bank (ECB) op 11 juni 2026 en op 10 september 2026 besloten de korte rente twee keer te verhogen met 0,25 procentpunten tot een niveau van 2,50% (rentetarief medio september 2026). Mogelijk volgen er in de volgende kwartalen nog meer rentestijgingen als de inflatiecijfers op het huidige hoge niveau blijven.

De rentevergoeding, die het Rijk vergoedt over tegoeden die decentrale overheden aanhouden bij 's Rijks Schatkist, houdt gelijke tred met de ECB-rente, en is medio juni 2026 verhoogd van 1,93% naar 2,18%, en in september verder verhoogd naar 2,43%. In de begroting hebben we rekening gehouden met het actuele rentetarief bij 's Rijks Schatkist.

De lange rente (bij leningen met een looptijd van meer dan 20 jaar) is in 2025 geleidelijk gestegen van iets meer dan 3% begin 2025 tot een niveau van bijna 4% in 2026. De hoogte van de lange rente is afhankelijk van de looptijd van de financiering, waarbij geldt dat bij een langere looptijd de rentevergoeding stijgt. Dit heeft te maken met onzekerheden en ontwikkelingen op de kapitaalmarkt, die mede het gevolg zijn van de onrust in de wereld en de afgesproken hogere defensie-uitgaven op 'global niveau'. De verwachting is dat de lange rente de komende maanden verder gaat stijgen, mogelijk zelfs tot boven 4%. Het toekomstig verloop van de rente is echter redelijk onvoorspelbaar. Het verloop van de rente op de kapitaalmarkt is voor een groot deel afhankelijk van de ontwikkeling van de Europese inflatie en de economische situatie in het eurogebied. Ook de ontwikkelingen van de huidige oorlogssituaties en de spanningen tussen de economische grootmachten in de wereld hebben effect op de wereldeconomie en de kapitaalmarkt.

Garanties en borgstellingen

Bij aanvragen voor garanties en borgstellingen is naast landelijke wetgeving de Europese wet- en regelgeving van belang. Met name de voorwaarden waaronder staatssteun (ook steun vanuit de gemeente) is toegestaan, zijn van belang. Om voor borgstelling (of subsidiëring) in aanmerking te komen moet worden voldaan aan diverse voorwaarden.

Per 1 januari 2026 is het aandeel aan garanties en borgstellingen waar de gemeente in deelneemt net iets meer dan € 2,1 miljoen, zoals blijkt uit onderstaand overzicht. Het betreft voornamelijk borgstellingen voor leningen aan sportclubs, culturele instellingen, een vereniging van eigenaren (VvE) en een veerdienst, die allemaal gevestigd zijn in de gemeente Wageningen. Het aandeel van de gemeente in het actuele saldo van deze borgstellingen is € 2,0 miljoen. Het gemiddeld gemeentelijk aandeel in de afgegeven borgstellingen bedraagt op 1 januari 2026 ca. 92%.

De gemeente heeft in het verleden ook borgstellingen afgegeven aan woongroepen. Het risico bij deze borgstellingen is uiterst klein omdat de overwaarde van de als hypotheek ingebrachte panden de afgegeven garanties inmiddels ver overstijgt. In februari 2024 is de laatste lening volledig afgelost. In 2025 lopen er geen borgstellingen meer. In de toekomst worden geen nieuwe garanties/borgstellingen verwacht.

Bij de garanties en borgstellingen wordt nog wel een aanvullende opmerking gemaakt: Op 9 juli 2024 heeft de raad ingestemd met een gemeentelijke garantie van 100% voor een nieuwe lening van het Warmtebedrijf Benedenbuurt ter grootte van € 5,1 miljoen. Het Warmtebedrijf Benedenbuurt heeft de lening nog steeds niet opgenomen, zodat de garantiestelling

feitelijk nog niet effectief (operationeel) is. De raad heeft in het goedkeuringsbesluit een termijn van 6 maanden gesteld voor het vastleggen van de contracten tussen bank, de gemeente Wageningen en het Warmtebedrijf Benedenbuurt, na het onherroepelijk worden van de benodigde vergunningen. De vergunningen zijn nog niet definitief verleend, er lopen nog bezwaarprocedures.

Schuldenaar	Hypotheek-/Garantienemer	Startdatum	Einddatum	Saldo 01-01-2026	Aandeel Zekerheid	Bedrag 01-01-2026
Stichting CKV "t Venster"	Rabobank Ede	07/03/2008	07/03/2028	52.827	100% hyp	52.827
Wageningsche Mixed Hockey Club, Wageningen	ING-bank, Ede	18/06/2001	01/10/2027	10.209	100% hyp	10.209
Opheusdens Veer	SNS Bank N.V.	28/06/2010	09/02/2030	101.146	50%	50.573
Herenstraattheater	Rabobank	20/07/2004	20/07/2029	640.000	100%	640.000
WMHC zaalhockeytent	Rabobank	01/10/2018	01/10/2028	69.798	50%	34.899
VVE Nolensstraat 2 tot en met 40	BNG	03/06/2019	03/06/2034	83.489	100%	83.489
VVE Nolensstraat 2 tot en met 40	BNG	01/04/2019	01/04/2049	531.383	100%	531.383
VVE Nolensstraat 2 tot en met 40	BNG	15/01/2019	15/01/2049	582.947	100%	582.947
Ace Xclusive Handboogschietbaan	-	19/03/2019	02/01/2049	164.064	50%	82.032
Subtotaal				2.235.864	93%	2.068.360
Warmtenet Benedenbuurt						5.100.000
Totaal				2.235.864		7.168.360

Naast de hiervoor genoemde borgstellingen staat de gemeente ook borg voor leningen aan toegelaten instellingen voor sociale woningbouw en voor hypotheekleningen wegens particulier woningbezit (achtervanggaranties). De risico's die hiermee gemoeid zijn, zijn tot een minimum beperkt doordat de primaire garantstelling is ondergebracht bij waarborgfondsen. Zo zijn de borgstellingen aan toegelaten instellingen (woningbouwverenigingen) ondergebracht bij het waarborgfonds sociale woningbouw en de borgstellingen voor hypotheekleningen wegens particulier woningbezit bij het fonds nationale hypotheekgarantie. Op basis hiervan is ingeschat dat het risico op een financieel nadeel voor de gemeente zeer onwaarschijnlijk is. Op dit moment is er geen aanleiding deze inschatting te herzien.

De afgegeven achtervanggaranties zijn als volgt opgebouwd (stand per 1-1-2026):

Schuldenaar (x € 1.000)	Garantie-aandeel gemeente Wageningen	Saldo Leningen
De Woningstichting Wageningen	99,99%	208.922
Idealis Wageningen	100,00%	60.175
Stichting Woonstede Ede	0,70%	2.625
Woningbouwvereniging Gelderland Arnhem	15,20%	286
Stichting Hof Wonen	diverse (< 0,1%)	31
DUWO	1,50%	7.566
Totaal		279.605

Kasgeldlimiet

Gemeente Wageningen beschikt over een kredietfaciliteit bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) van € 7.500.000.

De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar. In de wet FIDO is bepaald dat de gemiddelde netto vlottende schuld, over drie maanden gezien, de kasgeldlimiet niet mag overschrijden.

Onder de gemiddelde netto vlottende schuld wordt het saldo van de opgenomen leningen met een looptijd korter dan één jaar, de schulden en tegoeden in rekening-courant en contante gelden verstaan. De kasgeldlimiet wordt bepaald door het begrotingstotaal vermenigvuldigd met een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van 8,5% over het begrotingstotaal.

Berekening kasgeldlimiet (x € 1.000.000)	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Begrotingstotaal	166,8	171,4	172,6	177,9
Kasgeldlimiet (begrotingstotaal x 0,085)	14,2	14,6	14,7	15,1

Het beleid is erop gericht binnen de kasgeldlimiet een schuldpositie aan te houden, omdat de rente op kortlopende middelen in het algemeen lager is dan de rente op langlopende middelen.

De netto vlottende schuld moet op kwartaalbasis binnen deze limiet blijven. Bij een dreigende overschrijding van de kasgeldlimiet gaat de gemeente over tot consolidatie van haar vlottende schuld door het aantrekken van een langlopende geldlening. Bij het aantrekken van langlopende leningen wordt rekening gehouden met de verwachte ontwikkeling van de financieringsbehoefte op korte én op (middel-)lange termijn. De beoordeling en kwantificering van de financieringsbehoefte doen we mede aan de hand van een jaarlijks terugkerend patroon van de pieken bij de inkomsten en uitgaven, aangevuld met specifieke informatie over grote investeringsprojecten en/of geldstromen.

Renterisiconorm

Met de renterisiconorm wordt een kader gesteld voor de spreiding van de looptijden van langlopende geldleningen. Het doel hiervan is te komen tot een spreiding van de (mogelijke) fluctuaties in de renterisico's over langlopende geldleningen c.q. de vaste schuld. Het renterisico wordt gezien als het totaal van de renteherzieningen en aflossingen in een jaar. De renterisiconorm wordt, net als de kasgeldlimiet, bepaald als een percentage van het begrotingstotaal.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de gemeente ruimschoots binnen de wettelijke norm (20% van het begrotingstotaal) blijft.

Bedragen x € 1.000	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Berekening renterisiconorm				
A Begrotingstotaal (totale lasten)	166.846	171.394	172.591	177.932
B Percentage regeling	0,2	0,2	0,2	0,2
C Renterisiconorm (A x B)	33.369	34.279	34.518	35.586

Renterisico op vaste schulden				
D Renteherzieningen op vaste schulden o/g	-	-	-	-
E Aflossingen	3.477	3.477	3.477	3.477
F Renterisico (D + E)	3.477	3.477	3.477	3.477
C Renterisiconorm	33.369	34.279	34.518	35.586
G Ruimte onder (+) of overschrijding (-) van de renterisiconorm (C - F)	29.892	30.802	31.041	32.109

Liquiditeitsplanning

De wet Houdbare overheidsfinanciën en het schatkistbankieren maken het noodzakelijk een liquiditeitsplanning op te stellen voor de korte en middellange termijn. Deze planning geeft inzicht in het verloop van de ontvangsten en uitgaven op basis van de meerjarenbegroting, de geplande investeringen, aflossingsbetalingen van leningen, de vrijval uit afschrijvingen en de ontwikkeling van de overige activa en passiva van de gemeente.

We zijn in de afgelopen periode gestart met de werkzaamheden voor het opstellen van een meerjarige liquiditeitsplanning, in samenhang met de (strategische) investeringsplanning. Bij de Programmabegroting 2026 hebben we voor de eerste keer een liquiditeitsprognose opgesteld en

samengevoegd met de stukken van de 1e begrotingswijziging 2026. Ook bij de Programmabegroting 2027 wordt een actuele liquiditeitsprognose als separaat document aan de raad aangeboden.

Schatkistbankieren

Eind 2013 is het wettelijk verplichte schatkistbankieren ingevoerd. Schatkistbankieren houdt in dat gelden van decentrale overheden niet langer buiten de schatkist mogen worden aangehouden, bijvoorbeeld op spaarrekeningen bij bankinstellingen. Overtollige middelen mogen alleen in rekening-courant en via deposito's bij de schatkist worden aangehouden of onderling worden uitgeleend aan andere decentrale overheden. Het woord overtollig verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Op basis van de wet Fido behoudt een decentrale overheid natuurlijk wel de mogelijkheid om leningen te verstrekken en uitzettingen te verrichten uit hoofde van de publieke taak. De deelname aan schatkistbankieren verandert daar niets aan.

EMU-saldo en EMU-schuld

In 1999 zijn in de Europese Unie (EU) afspraken gemaakt over de saldi van overheidsbegrotingen en -rekeningen. Deze afspraken zijn vastgelegd in het stabiliteit- en groeipact van de EU. De doelstelling van dit pact is het op middellange termijn bereiken én handhaven van een begrotingspositie die vrijwel in evenwicht is of een overschot vertoont. In het verdrag van Maastricht is bepaald, dat in tijden van laagconjunctuur het begrotingstekort het plafond van 3% van het bruto binnenlandsproduct (BBP) niet mag overschrijden (het EMU-saldo).

Eind 2011 is een aangescherpt Stabiliteits- en Groeipact van kracht geworden. De kern hiervan is dat de staatsschuld van eurolanden maximaal 60% van het BBP mag zijn (EMU-schuld) en het begrotingstekort maximaal 3% van het BBP (EMU-saldo).

EMU-saldo

Bij de bepaling van het EMU-saldo per lidstaat worden ook de saldi van lokale overheden en van sociale fondsen meegenomen. Ook Wageningen draagt als lokale overheid bij aan de bepaling van het EMU-saldo. Jaarlijks stelt het Rijk een individuele referentiewaarde voor elke gemeente vast. In de septembercirculaire 2025 zijn de referentiewaarden voor 2026 per gemeente gepubliceerd en voor de gemeente Wageningen bedraagt de referentiewaarde op dit moment € 7,3 miljoen. Een individuele EMU-referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft.

EMU-schuld

Ten aanzien van de EMU-schuld gelden geen specifieke regels voor gemeenten. Wel draagt het schatkistbankieren eraan bij dat de staatsschuld van Nederland als geheel iets lager ligt.

De individuele referentiewaarde voor 2027 bij gemeente Wageningen wordt in de septembercirculaire 2026 gepubliceerd, of uiterlijk in de decembercirculaire 2026.

EMU - saldo (x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026 (primaire)	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	10.660	3.415	-3.822	-7.233	-7.761	-8.273
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	7.738	16.551	10.360	1.037	1.075	-692
3. Mutatie voorzieningen	1.377	795	2.130	1.461	852	228
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-1.660	-9.650	0	0	0	0
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0	0
TOTAAL	18.115	11.110	8.668	-4.735	-5.834	-8.737

Renteschema

In onderstaand schema wordt conform de voorschriften inzicht gegeven in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente aan investeringen en de grondexploitatie wordt toegerekend.

Renteschema		Begroting 2027
A	De externe rentelasten over de lange en korte financiering	1.595.632
B	De externe rentebaten over de lange en korte financiering	-
B	Rente-opbrengsten schatkistbankieren	359.500
C=A-B	Saldo rentelasten en rentebaten	1.236.132
D	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	217.592
E	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	110.879
F	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-
G=C-D-E+F	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	907.661
H	Rente over eigen vermogen	-
I	Rente over voorzieningen	-
J=G+H+I	Totaal aan taakvelden (programma's inclusief overhead) toe te rekenen rente	907.661
K	De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	908.064
L=J-K	Renteresultaat op het taakveld treasury	-403
M	Boekwaarde integraal gefinancierde vaste activa	90.806.378
N=J/M	Toegestaan % omslagrente	0,9996%
O	Gehanteerde % omslagrente	1,00%
P=L/K	Afwijking mag niet groter zijn dan 25%	0%